

YEREL DÜZEYDE ÇEVRESEL DUYARLILIK: BELEDİYELERİN STRATEJİK PLANLARINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK TEMSİLİGamze TOY¹**ÖZ**

Bu çalışma, Türkiye'deki büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarında sürdürülebilirlik ve çevresel duyarlılık temalarının temsiline odaklanmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, küresel düzeyde kabul görmüş bir çerçeve sunarken, bu hedeflerin yerel yönetimler aracılığıyla uygulanması kritik bir öneme sahiptir. Çalışmanın amacı, 2020–2024 dönemine ait stratejik planlar üzerinden belediyelerin sürdürülebilirlik anlayışlarını nasıl yapılandırdıklarını, çevresel temaları ne ölçüde ve nasıl ele aldıklarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden seçilen 10 büyükşehir belediyesinin stratejik planları nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Analizler, belediyeler arasında sürdürülebilirlik, çevre, doğa, iklim değişikliği, enerji, atık ve su yönetimi gibi kavramların temsili açısından ciddi farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Batı bölgelerinde yer alan belediyeler bu kavramlara daha sık ve kapsamlı biçimde yer verirken, iç ve doğu bölgelerde yer alan belediyelerde ise temsil düzeyi sınırlı kalmaktadır. Özellikle su yönetimi ve iklim değişikliği gibi stratejik öneme sahip temaların pek çok belediye tarafından ya tamamen ihmal edildiği ya da yalnızca sembolik düzeyde ele alındığı tespit edilmiştir.

Bu bulgular, sürdürülebilirlik söyleminin belediyelerin stratejik belgelerine sınırlı ve dengesiz bir şekilde yansıdığını, kavramsal düzeydeki duyarlılığın stratejik planlara bütüncül olarak entegre edilemediğini göstermektedir. Çalışma, bu yönüyle yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınma politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamakta; ayrıca uygulama düzeyinde yapılacak ileri analizler için bir temel sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Çevresel Duyarlılık, Stratejik Planlar, Sürdürülebilirlik

ENVIRONMENTAL AWARENESS AT THE LOCAL LEVEL: REPRESENTATION OF SUSTAINABILITY IN MUNICIPAL STRATEGIC PLANS**ABSTRACT**

This study focuses on the representation of sustainability and environmental awareness themes in the strategic plans of metropolitan municipalities in Türkiye. While sustainable development

¹ Dr., Bağımsız Araştırmacı, gamzetoy0@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8023-2463

provides a globally accepted framework, the implementation of these goals through local governments is of critical importance. The aim of the study is to reveal how municipalities structure their sustainability understanding through strategic plans for the period 2020–2024 and to what extent and how they address environmental themes. For this purpose, the strategic plans of 10 metropolitan municipalities selected from seven geographical regions of Turkey were examined using qualitative content analysis.

The analyses revealed that there are serious differences among municipalities in terms of the representation of concepts such as sustainability, environment, nature, climate change, energy, waste and water management. While municipalities located in the western regions include these concepts more frequently and comprehensively, the level of representation remains limited in municipalities located in the central and eastern regions. It has been found that strategically important themes, especially water management and climate change, are either completely neglected or only addressed at a symbolic level by many municipalities.

These findings show that the sustainability discourse is reflected in the strategic documents of municipalities in a limited and unbalanced way, and that conceptual level sensitivity cannot be integrated into strategic plans in a holistic way. In this respect, the study aims to contribute to the development of sustainable development policies at the local level; it also provides a basis for further analysis to be conducted at the application level.

Keywords: Local Governments, Environmental Awareness, Strategic Plans, Sustainability

Giriş

Sürdürülebilirlik, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla kalkınmanın dengeli bir şekilde gerçekleştirilmesini hedefleyen bir yaklaşım olarak, 21.yüzyılda yerel yönetimlerin politika belgelerinde giderek daha fazla yer bulmaktadır (Kanaat, 2022). Bu anlayış, özellikle Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile küresel düzeyde stratejik bir çerçeveye kavuşmuş ve yerel yönetimler bu hedeflerin uygulayıcı aktörleri olarak konumlandırılmıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019).

Belediyeler, doğrudan toplumla temas kuran yönetim birimleri olarak çevresel sürdürülebilirliğin yerel düzeyde hayata geçirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Çelik Efşan ve Yılmaz, 2021). Ancak bu rolün ne ölçüde ve hangi araçlarla yerine getirildiği sorusu, özellikle stratejik planlar üzerinden değerlendirildiğinde daha somut bir görünüm kazanmaktadır. Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren belediyeler için zorunlu hâle gelen

stratejik plan hazırlama süreci, çevresel duyarlılığın kurumsal belgelerde ne ölçüde temsil edildiğini anlamak açısından önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden seçilen büyükşehir belediyelerinin 2020–2024 dönemine ait stratejik planlarında sürdürülebilirlik ve çevresel temaların nasıl temsil edildiğini analiz etmektir. Çalışmada, söylemsel düzeyde sürdürülebilirlik kavramının metinlerdeki yeri, içerik yoğunluğu ve tematik çeşitliliği nitel içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş; belediyeler arası karşılaştırmalarla bölgesel farklılıklar ortaya konmuştur. Çalışmanın katkısı yalnızca mevcut temsili analiz etmekle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sürdürülebilirlik ilkelerinin yerel yönetim belgelerinde ne derece bütüncül ve dengeli biçimde yer aldığını ortaya koyarak, eksik temaların görünür kılınmasını da amaçlamaktadır.

1. Literatür Taraması

Sürdürülebilirlik, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla kalkınmanın dengeli bir şekilde sağlanmasını hedefleyen bir yaklaşımdır. Bu anlayış, özellikle 2015 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile küresel düzeyde ortak bir yol haritasına dönüşmüştür (United Nations, 2015). Bu kapsamda yerel yönetimler hem küresel hedeflerin yerelleştirilmesinde hem de topluma en yakın yönetim birimleri olmaları nedeniyle SKA'nın uygulanmasında kilit aktörler olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Haberal ve Işık (2024), Türkiye'deki büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarını inceleyerek, çoğu belediyenin SKA'lara yönelik hedefler belirlediğini ancak bu hedeflerin uygulama düzeyinde farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Yerel yönetimlerin bu süreçteki konumunu anlamak için stratejik planlama olgusunu ele almak gereklidir. Stratejik planlama, kamu yönetiminde uzun vadeli hedeflerin belirlenmesi ve bu hedeflere ulaşmak üzere gerekli adımların planlanması sürecidir. Türkiye'de 2000'li yılların başından itibaren kamu kurumları, özellikle de belediyeler için stratejik plan hazırlama zorunluluğu getirilmiş ve bu süreç, belediyecilik anlayışında önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Genç (2007), belediyelerde stratejik planlama sürecini ele almış ve uygulama aşamasında karşılaşılan zorlukları ile çözüm önerilerini ayrıntılı biçimde tartışmıştır.

Stratejik planlar içerisinde çevresel duyarlılık genellikle "Çevre Koruma ve Geliştirme", "Çevre ve Sağlık Yönetimi" gibi başlıklar altında ele alınmaktadır. Ancak bu başlıkların içeriği ve kapsamı belediyeden belediyeye farklılık gösterebilmektedir. Örneğin Baykan ve Özer (2017), İstanbul'daki ilçe belediyelerinin stratejik planlarında çevresel konulara nasıl yer verildiğini analiz etmiş ve bu planların genellikle ulusal ya da bölgesel strateji belgelerine

yeterince atıfta bulunmadığını belirtmiştir. Buna ek olarak, belediyelerin çevresel stratejilerinin şekillenmesinde bulundukları coğrafi, kültürel ve altyapısal özelliklerin etkili olduğu literatürde genel olarak kabul edilen bir görüştür. Ancak Türkiye’de belediyelerin çevresel stratejilerini karşılaştırmalı olarak ele alan kapsamlı çalışmalar sınırlı olup, bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bağlamda, Türkiye’nin farklı coğrafi bölgelerinden seçilen belediyelerin (İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Gaziantep, Antalya, Konya, Mersin, Ordu ve Erzurum) stratejik planlarında sürdürülebilirlik temsiline ilişkin yapılan analizler, bölgesel farklılıkların ve yerel çevresel önceliklerin planlara nasıl yansıdığını anlamak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Örneğin Karadeniz bölgesinden Ordu ve Doğu Anadolu bölgesinden Erzurum gibi coğrafi ve iklimsel koşulları farklı belediyelerin çevresel stratejilerindeki çeşitlilik, yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik uygulamalarında bölgesel özelliklerin etkisini ortaya koymaktadır (Keleş, 2004).

Bu noktada dikkat çeken bir diğer husus ise sürdürülebilirlik ilkelerinin stratejik planlara entegrasyonudur. Planların sadece hedef belirlemekle sınırlı kalmaması, aynı zamanda bu hedeflerin uzun vadeli çevresel sonuçlarını da gözetmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin faaliyet raporlarında sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yer vermelerine rağmen, bu hedeflerin çoğu zaman stratejik planlara sistematik biçimde entegre edilmediği görülmektedir. Baykan ve Özer’in (2017) İstanbul ilçe belediyeleri üzerine yaptığı analizde de benzer şekilde, çevresel sürdürülebilirlik konularının çoğu planda yüzeysel biçimde ele alındığı ve ulusal strateji belgeleriyle güçlü bağlar kurulamadığı tespit edilmiştir. Benzer biçimde Şamat ve Çetin Demirel (2024), Bağcılar Belediyesi’nin stratejik plan ve faaliyet raporlarını incelemiş, belediyenin SKA’lara faaliyet raporlarında yer verdiğini ancak bu hedeflerin stratejik plan belgelerinde yeterince yansıtılmadığını ortaya koymuştur.

Ayrıca, yerel yönetimlerin iklim değişikliği ile mücadele, enerji yönetimi, atık ve su politikaları gibi konuları stratejik planlarında nasıl ele aldıkları, literatürde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Çalışmada incelenen belediyelerin stratejik planlarında bu kavramların kullanım sıklığına ilişkin farklılıklar, yerel yönetimlerin çevresel konulardaki farkındalık ve önceliklerini göstermektedir. Özellikle su yönetimi gibi kritik çevresel konuların planlarda yeterince yer almaması, yerel politikaların geliştirilmesinde eksikliklere işaret etmektedir (Bostancı, 2022).

Genel olarak değerlendirildiğinde, belediyelerin stratejik planlarında sürdürülebilirlik ve çevresel duyarlılık konularının ele alınış biçimi literatürde geniş bir yer bulsa da bu alanda daha derinlemesine ve karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç duyulduğu açıktır. Özellikle farklı

ölçek ve kapasiteye sahip belediyelerin karşılaştığı zorluklar ile iyi uygulama örneklerinin belirlenmesi, gelecek araştırmalar için önemli bir yön tayini sağlayacaktır.

2. Yöntem

Bu çalışmada, Türkiye'deki büyükşehir statüsüne sahip 30 belediye arasından seçilen 10 belediyenin stratejik planları analiz edilmiştir. Örneklem belirleme sürecinde iki temel ölçüt esas alınmıştır. İlk olarak, bölgesel temsiliyet ilkesine bağlı kalınarak Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinin her birinden en az bir büyükşehir belediyesinin örnekleme dahil edilmesine özen gösterilmiştir. İkinci ölçüt olarak ise, kavramsal derinlik gözetilmiş; yapılan ön değerlendirme sonucunda stratejik planlarında çevre, sürdürülebilirlik, iklim değişikliği gibi temalara açık biçimde yer veren belediyeler öncelikli olarak seçilmiştir.

Bu bağlamda oluşturulan örneklem grubu, Türkiye'deki yerel yönetimlerin çevresel duyarlılığına ilişkin genel eğilimleri yansıtacak düzeyde coğrafi ve tematik çeşitlilik sunmaktadır. Çalışmada amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemi tercih edilmiştir. Özellikle nitel araştırmalarda ve belge analizlerinde yaygın olarak kullanılan bu örnekleme tekniği, analiz derinliğinin artırılması amacıyla bilgi açısından zengin durumların seçilmesini mümkün kılar (Patton, 2002). Araştırma kapsamında incelenen belediyeler şunlardır: İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Gaziantep, Antalya, Konya, Mersin, Ordu ve Erzurum. Bu belediyeler, yalnızca Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerini temsil etmekle kalmayıp, aynı zamanda stratejik planlarında çevre ve sürdürülebilirlik odaklı söylemlere yer vermeleri bakımından da örneklem seçiminde belirleyici olmuştur.

Analiz süreci, nitel içerik analizi yöntemi çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, metinlerdeki temaları, kategorileri ve söylemleri sistematik biçimde inceleyerek anlamlı yapılar ortaya koymayı amaçlar. Çalışmada, belediyelerin 2020–2024 dönemine ait stratejik planları veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Bu dönem, uygulama süreci tamamlanmış bir planlama evresi olması itibarıyla, sürdürülebilirlik temsillerinin olgunlaşmış bir belgede ne ölçüde yer bulunduğunu analiz etmek açısından elverişli bir zemin sunmaktadır. İnceleme süreci 26 Mayıs–1 Haziran 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Ayrıca tamamlanmış plan dönemine ait belgeler üzerinden yapılacak analiz, belediyeler arasındaki sürdürülebilirlik yaklaşımlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesine olanak tanımaktadır. Bu yönüyle 2020–2024 stratejik planları hem analitik derinlik hem de metodolojik tutarlılık açısından uygun bir veri kümesi sunmaktadır.

²Tablo 1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	84
	Sürdürülebilir Kalkınma	10
Çevre	Çevre	111
	Doğa	5
İklim & Enerji	Enerji	78
	İklim Değişikliği	35
Atık & Su Yönetimi	Atık	48
	Su Yönetimi	2

Tablo 1, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin 2020–2024 Stratejik Planı’nda sürdürülebilirlik temalı belirli anahtar kelimelerin frekanslarını göstermektedir. “Sürdürülebilir” kelimesi 84 kez, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi 10 kez; “çevre” kelimesi 111, “doğa” kelimesi 5 kez; “enerji” 78, “iklim değişikliği” 35 kez; “atık” 48 ve “su yönetimi” ifadesi 2 kez geçmektedir.

Bu veriler ilk bakışta İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin sürdürülebilirlik temasına kavramsal düzeyde önemli bir yer ayırdığını göstermektedir. Özellikle “sürdürülebilir” ve “çevre” kavramlarının yüksek frekansta kullanılması, belediyenin bu alana ilişkin stratejik bir farkındalık taşıdığını düşündürmektedir. Bununla birlikte, temaların dağılımına bakıldığında bazı yapısal dengesizlikler dikkat çekmektedir. Örneğin “doğa” kavramı yalnızca 5 kez yer almakta, “su yönetimi” ise yalnızca 2 kez geçmektedir. Bu durum, sürdürülebilirliğin doğrudan ekosistem koruması ya da kaynak yönetimi bağlamında değil, daha çok altyapısal ya da teknik boyutlarda ele alındığını ortaya koymaktadır.

Özellikle “iklim değişikliği” ifadesinin 35 kez geçmesine rağmen, “su yönetimi” gibi doğrudan etkileyen ve etkilenen bir alt temanın oldukça düşük bir sıklıkta yer alması dikkat çekicidir. Bu durum, planın belirli çevresel temaları ön plana çıkarırken diğer kritik alanları ihmal etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Su kaynakları gibi stratejik öneme sahip konuların bu denli sınırlı temsili, çevresel sürdürülebilirliğin yalnızca retorik düzeyde ele alınmış olabileceği yönünde bir değerlendirmeyi gündeme getirmektedir.

Sonuç olarak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planında sürdürülebilirlik teması önemli ölçüde vurgulanmış olsa da belirli çevresel başlıkların eksikliği ve tematik

² Bu çalışmadaki tüm tablolar, yazar tarafından ilgili büyükşehir belediyelerinin 2020–2024 stratejik planları incelenerek oluşturulmuştur.

denge-sizlikler, sürdürülebilirliğin kavramsal düzeyin ötesine geçerek uygulamaya dönük, bütüncül bir politika alanı haline dönüşemediğini göstermektedir.

Tablo 2. Ankara Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	38
	Sürdürülebilir Kalkınma	3
Çevre	Çevre	104
	Doğa	7
İklim & Enerji	Enerji	31
	İklim Değişikliği	6
Atık & Su Yönetimi	Atık	47
	Su Yönetimi	0

Tablo 2, Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin 2020–2024 Stratejik Planı’nda sürdürülebilirlik temalı belirli anahtar kelimelerin frekanslarını göstermektedir. “Sürdürülebilir” kelimesi 38, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi 3 kez; “çevre” 104, “doğa” 7 kez; “enerji” 31, “iklim değişikliği” 6 kez; “atık” 47 kez yer almaktadır. “Su yönetimi” ifadesine ise analiz edilen belgede rastlanmamıştır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planında sürdürülebilirlik temalı kavramların genel olarak orta düzeyde temsil edildiği görülmektedir. “Sürdürülebilir” ifadesinin 38, “sürdürülebilir kalkınma”nın ise yalnızca 3 kez kullanılmış olması, sürdürülebilirlik söyleminin kavramsal düzeyde yer aldığını ancak belirgin bir stratejik odak haline gelmediğini düşündürmektedir. Buna karşın “çevre” kelimesinin 104 kez geçmesi, çevresel meselelere ilişkin söylemsel bir duyarlılığın bulunduğu işaret etmektedir. Ancak bu yoğunluk, içeriğin ne kadar bütüncül çevresel yaklaşımlar içerdiği konusunda tek başına yeterli değildir; bu nedenle daha ayrıntılı bağlam analizi gerekmektedir.

“Doğa” kavramının yalnızca 7 kez kullanılması, çevre söyleminin büyük ölçüde genel ve yüzeysel kaldığını, ekolojik temelli politikaların ise arka planda olduğunu göstermektedir. “Enerji” ve “iklim değişikliği” gibi sürdürülebilirliğin teknik ve küresel boyutlarına yönelik kavramlar ise sırasıyla 31 ve 6 kez yer almıştır. Bu düzey, Ankara gibi büyük bir metropolün altyapı, enerji verimliliği ve iklim değişikliğine uyum konularındaki stratejik planlama ihtiyaçlarıyla karşılaştırıldığında sınırlı kalmaktadır.

Özellikle “su yönetimi” ifadesinin stratejik plan belgelerinde hiç geçmemesi dikkat çekici bir eksikliktir. Ankara gibi iklimsel riskler taşıyan ve su kaynakları üzerinde baskı bulunan bir şehirde, suyun korunması ve yönetimi gibi konuların plan düzeyinde açık biçimde

ele alınması beklenir. Bu eksiklik, doğal kaynakların stratejik yönetişimi açısından planın bütüncül bir yaklaşım geliştirmekte yetersiz kaldığını göstermektedir.

Sonuç olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin planı, sürdürülebilirlik ilkelerine belirli bir kavramsal yer ayırmakla birlikte, tematik derinlik ve stratejik önceliklendirme açısından geliştirmeye açık bir yapı sergilemektedir. Doğa temelli çözümler, su kaynaklarının yönetimi ve iklim krizine karşı direnç gibi alanlar planın zayıf kaldığı başlıca eksenler olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 3. İzmir Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
	Sürdürülebilir	86
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir Kalkınma	5
Çevre	Çevre	58
	Doğa	39
İklim & Enerji	Enerji	64
	İklim Değişikliği	26
Atık & Su Yönetimi	Atık	52
	Su Yönetimi	0

Tablo 3, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2020–2024 Stratejik Planı'nda sürdürülebilirlik temalı belirli anahtar kelimelerin frekanslarını göstermektedir. “Sürdürülebilir” kelimesi 86, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi 5 kez; “çevre” 58, “doğa” 39 kez; “enerji” 64, “iklim değişikliği” 26 kez; “atık” 52 kez yer almaktadır. “Su yönetimi” ifadesine ise plan metni içerisinde yer verilmemiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planında sürdürülebilirlik kavramının oldukça yoğun bir biçimde yer aldığı görülmektedir. “Sürdürülebilir” ifadesinin 86 kez geçmesi, kavramın belediye söyleminde temel bir yapı taşı haline geldiğini düşündürmektedir. Bu yüksek kullanım, yalnızca planın genel çerçevesinde değil, muhtemelen farklı tematik başlıklar altında da sürdürülebilirlik ilkesine gönderme yapıldığını göstermektedir. Ancak “sürdürülebilir kalkınma” ifadesinin yalnızca 5 kez kullanılması, küresel gündemle (örneğin SKA'larla) olan bağın sınırlı düzeyde kurulduğuna işaret edebilir.

“Çevre” ve özellikle “doğa” kavramlarının kullanım düzeyi, İzmir'in stratejik planında çevresel konulara yönelik söylemin teknik konularla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda doğa temelli yaklaşımlara da dikkat çekildiğini göstermektedir. “Doğa” kavramının 39 kez

kullanılması, bu çalışmada analiz edilen belediyeler arasında dikkat çekici bir örnektir ve ekolojik farkındalığın kurumsal metne daha doğrudan yansıdığını düşündürmektedir.

“Enerji” (64) ve “iklim değişikliği” (26) gibi kavramların da yüksek frekansta kullanılmış olması, İzmir’in çevresel sürdürülebilirliği yalnızca doğal koruma ile değil, aynı zamanda iklim krizi ve enerji yönetimi gibi küresel ölçekli temalarla da ilişkilendirdiğini göstermektedir. Bu durum, belediyenin stratejik planında çevresel meseleleri çok boyutlu bir biçimde ele almaya çalıştığına işaret eder.

Bununla birlikte, “su yönetimi” kavramının plan metni içerisinde hiç yer almaması, planın belirli alanlarda kapsam eksikliği taşıdığına işaret etmektedir. Su kaynakları, özellikle iklim değişikliği bağlamında giderek daha kritik hale gelirken, bu konunun stratejik belgede görünür olmaması önemli bir boşluk olarak değerlendirilebilir. Bu durum, genel olarak güçlü görünen sürdürülebilirlik söyleminin, uygulamaya dönük belirli temalarda hâlâ bütüncül bir yaklaşımdan uzak olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı kavramsal yoğunluk, tematik çeşitlilik ve söylemsel bütünlük açısından öne çıkmakla birlikte, bazı stratejik alt başlıklarda (örneğin su yönetimi) eksiklikler barındırmaktadır. Bu durum, planın güçlü yönlerinin yanı sıra geliştirilmesi gereken tematik boşluklara da işaret etmektedir.

Tablo 4. Ordu Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	32
	Sürdürülebilir Kalkınma	1
Çevre	Çevre	88
	Doğa	1
İklim & Enerji	Enerji	34
	İklim Değişikliği	1
Atık & Su Yönetimi	Atık	64
	Su Yönetimi	0

Ordu Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı’nda sürdürülebilirlik teması çerçevesinde yapılan içerik analizinde, “sürdürülebilir” kelimesi 32 kez, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi ise 1 kez kullanılmıştır. “Çevre” kelimesi 88 kez geçerken, doğrudan “doğa” kelimesine 1 kez rastlanmıştır. İklim ve enerji teması kapsamında “enerji” ifadesi 34 kez, “iklim değişikliği” ise 1 kez kullanılmıştır. Atık ve su yönetimi teması içinde “atık” kelimesi 64 defa geçmekte, “su yönetimi” ifadesi ise hiç kullanılmamaktadır.

Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planında sürdürülebilirlik temasına yönelik kavramsal temsiliyet, genel anlamda sınırlı ve dengesiz bir görünüm sergilemektedir. "Sürdürülebilir" kelimesi 32 kez geçmesine karşın, "sürdürülebilir kalkınma" ifadesinin yalnızca bir kez yer alması, belediyenin bu kavramı daha çok genel bir çevresel hassasiyet aracı olarak kullandığını, küresel kalkınma söylemiyle doğrudan bir bağ kurma konusunda ise zayıf kaldığını göstermektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik anlayışının kurumsal belgede daha çok yerel bağlamda ele alındığını; ancak küresel hedefler ve bütüncül yaklaşımlarla sınırlı biçimde ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır.

"Çevre" kelimesinin 88 kez geçmesine karşın "doğa" kelimesine yalnızca bir kez rastlanması, çevresel konuların ağırlıklı olarak insan merkezli ve yönetsel bir bakış açısıyla ele alındığını düşündürmektedir. Bu yaklaşım, doğayı bir değer olarak değil, yönetilmesi gereken bir kaynak ya da alan olarak konumlandırma eğilimini yansıtır olabilir. Ekosistem temelli stratejilere yer verilmemesi, planın çevresel sürdürülebilirlik açısından tematik derinlikten yoksun olduğunu göstermektedir.

İklim değişikliği teması ise plan metninde neredeyse hiç yer almamaktadır. "İklim değişikliği" ifadesinin sadece bir kez kullanılması, bu kritik küresel meselenin yerel yönetim perspektifinden yeterince algılanmadığını ve stratejik bir öncelik haline getirilmediğini göstermektedir. Buna karşın "enerji" kelimesinin 34 kez kullanılması, belediyenin çevresel sürdürülebilirliği daha çok enerji verimliliği ya da altyapı iyileştirmeleri çerçevesinde değerlendirdiğini göstermektedir. Bu durum, planın çevresel bileşenlerinde teknik çözümlerin ön planda olduğunu; ancak iklimsel uyum, risk yönetimi ve dirençlilik gibi daha sistemik başlıkların geri planda kaldığını ortaya koymaktadır.

"Su yönetimi" kavramına hiç yer verilmemesi, özellikle Karadeniz Bölgesi gibi yüksek yağışlı ve doğal kaynak açısından zengin bir coğrafyada dikkat çekicidir. Bu eksiklik, suyun yalnızca fiziksel bir kaynak değil, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma açısından stratejik bir politika alanı olarak değerlendirilemediğini göstermektedir. Planın bu yönüyle iklim değişikliğinin su döngüsü üzerindeki etkilerini göz ardı etmesi, çevresel riskleri uzun vadede artırabilecek bir boşluk yaratmaktadır.

Sonuç olarak, Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planı, çevre ve atık yönetimi konularına görece yüksek düzeyde yer vermesine karşın, sürdürülebilir kalkınmanın ekolojik, iklimsel ve bütüncül boyutlarını yeterince içselleştirmemektedir. Kavramsal temsil düzeyindeki bu dengesizlikler, planın sürdürülebilirlik vizyonunun yalnızca bazı alt temalara odaklandığını, fakat diğer kritik alanları göz ardı ettiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 5. Bursa Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
	Sürdürülebilir	10
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir Kalkınma	0
Çevre	Çevre	71
	Doğa	4
İklim & Enerji	Enerji	3
	İklim Değişikliği	2
Atık & Su Yönetimi	Atık	29
	Su Yönetimi	0

Bursa Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı’nda sürdürülebilirlik temsiline yönelik yapılan kelime sıklığı analizinde, “sürdürülebilir” kelimesi 10 kez kullanılmış, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesine ise hiç yer verilmemiştir. “Çevre” kelimesi 71 defa geçerken, “doğa” kelimesi yalnızca 4 kez kullanılmıştır. İklim ve enerji teması kapsamında “enerji” kelimesi 3 defa, “iklim değişikliği” ise 2 defa geçmektedir. Atık ve su yönetimi temasında ise “atık” kelimesi 29 kez kullanılmış, “su yönetimi” ifadesi plan metninde yer almamıştır.

Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planında sürdürülebilirlik temasına ilişkin kavramsal temsiliyetin oldukça sınırlı düzeyde olduğu görülmektedir. “Sürdürülebilir” kelimesinin yalnızca 10 kez kullanılması ve “sürdürülebilir kalkınma” ifadesine hiç yer verilmemesi, belediyenin bu kavramı stratejik yönlendirme aracı olarak benimseme düzeyinin zayıf olduğunu ortaya koymaktadır. Bu eksiklik, sürdürülebilirlik anlayışının planın bütüncül yapısına sistematik bir biçimde entegre edilmediğine işaret etmektedir.

“Çevre” kavramı plan boyunca 71 kez geçmesine rağmen, “doğa” kelimesinin yalnızca 4 kez kullanılmış olması, çevreye yönelik yaklaşımın teknik ya da yönetsel düzlemle sınırlı kaldığını göstermektedir. Doğanın bir değer alanı olarak değil, çevre başlığı altında daha çok hizmet sunumu veya altyapı konusu bağlamında ele alındığı söylenebilir. Bu da doğa koruma, ekosistem yönetimi ve biyoçeşitlilik gibi sürdürülebilirliğin temel bileşenlerinin plan düzeyinde yeterince temsil edilmediğini göstermektedir.

“Enerji” ve “iklim değişikliği” kavramlarının yalnızca 3 ve 2 kez geçmesi, bu stratejik temaların belediye planlamasında marjinal kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, Bursa gibi büyük bir sanayi kentinde enerji yönetimi, karbon salınımı, hava kirliliği ve iklim riskleri gibi başlıkların stratejik belgede neden yeterince yer bulmadığını sorgulamaktadır. Söz konusu

eksiklik, yalnızca çevresel sürdürülebilirlik açısından değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal risklerin de bütüncül biçimde değerlendirilmediğine işaret eder.

Atık yönetimi temasına 29 kez yer verilmiş olması, belediyenin çevre politikasında daha çok geleneksel hizmet sunum alanlarına (çöp toplama, bertaraf vb.) odaklandığını göstermektedir. Ancak “su yönetimi” ifadesine hiç yer verilmemiş olması, Bursa gibi su stresi potansiyeline sahip bir kentte bu kritik konunun stratejik düzlemde yeterince ele alınmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu durum, planın kaynak temelli sürdürülebilirlik yaklaşımında ciddi bir boşluk olduğunu göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı, sürdürülebilirlik söylemine kavramsal düzeyde sınırlı yer veren, tematik bütünlükten uzak ve çevresel başlıkları yalnızca belirli hizmet alanlarıyla sınırlayan bir yapı sergilemektedir. Bu bağlamda planın, sürdürülebilirlik ilkelerinin yalnızca sembolik düzeyde temsil edildiği; ancak stratejik planlama mantığına içerilmediği bir belge niteliğinde olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	18
	Sürdürülebilir Kalkınma	1
Çevre	Çevre	107
	Doğa	15
İklim & Enerji	Enerji	33
	İklim Değişikliği	1
Atık & Su Yönetimi	Atık	67
	Su Yönetimi	0

Antalya Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı’nda sürdürülebilirlik temasına yönelik yapılan kelime sıklığı analizine göre, “sürdürülebilir” kelimesi 18 kez, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi ise 1 kez kullanılmıştır. “Çevre” kelimesi 107 defa geçerken, “doğa” kelimesi 15 kez yer almaktadır. İklim ve enerji teması kapsamında “enerji” kelimesi 33 kez kullanılmış, “iklim değişikliği” ifadesine yalnızca 1 kez yer verilmiştir. Atık ve su yönetimi teması çerçevesinde “atık” kelimesi 67 defa geçmekte, “su yönetimi” ifadesine ise rastlanmamaktadır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı, sürdürülebilirlik temalı kavramlara yer verme açısından belirli açılardan güçlü, bazı yönlerden ise belirgin eksiklikler barındırmaktadır. “Sürdürülebilir” kelimesinin 18 kez, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesinin yalnızca 1 kez geçmesi, sürdürülebilirlik kavramının planın söylemsel yapısında sınırlı bir yer

tuttuğunu göstermektedir. Kavramın bu ölçüde sınırlı kullanımı, sürdürülebilirlik ilkesinin belediyenin stratejik vizyonuna yapısal olarak ne ölçüde entegre edildiği konusunda soru işaretleri yaratmaktadır.

Buna karşılık, “çevre” kelimesinin 107 defa kullanılması, belediyenin çevresel konulara önemli bir vurgu yaptığını ortaya koymaktadır. Bu yüksek kullanım düzeyi, çevresel temaların plan metninde oldukça görünür olduğunu göstermektedir. Ayrıca “doğa” kavramının 15 kez yer alması, Antalya özelinde çevre söyleminin yalnızca teknik değil, aynı zamanda ekolojik ve estetik boyutlarla da ilişkilendirildiğini düşündürmektedir. Bu, belediyenin çevreye bakışında doğaya dair daha bütüncül bir farkındalık geliştirmeye çalıştığını göstermesi bakımından önemlidir.

“Enerji” temasının 33 kez geçmesi, belediyenin enerji yönetimi ve muhtemelen enerji verimliliği konularında belli bir stratejik ilgiye sahip olduğunu ortaya koyarken, “iklim değişikliği” ifadesinin yalnızca 1 kez kullanılmış olması, bu küresel krizin yerel stratejik gündemde yeterince yer bulmadığını göstermektedir. Bu durum, Antalya gibi iklim değişikliğinden doğrudan etkilenme potansiyeli yüksek bir kent için dikkat çekici bir eksiklik. Özellikle kıyı erozyonu, sıcaklık artışı, su kıtlığı ve turizm sektörüne olası etkiler düşünüldüğünde, iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik somut politikaların stratejik plana entegre edilmemesi önemli bir boşluk oluşturmaktadır.

“Atık” kavramının 67 kez kullanılması, belediyenin hizmet temelli çevre politikalarında özellikle atık yönetimine odaklandığını göstermektedir. Ancak “su yönetimi” ifadesine hiç yer verilmemesi, bu konunun planın stratejik öncelikleri arasında bulunmadığını ortaya koyar. Oysa Antalya gibi hem yaz turizminin hem de tarımsal üretimin yoğun olduğu bir bölgede su kaynaklarının yönetimi, sürdürülebilir kalkınma açısından hayati bir öneme sahiptir. Bu eksiklik, planın çevresel sürdürülebilirlik bağlamında stratejik bir denge kurmakta yetersiz kaldığını düşündürmektedir.

Sonuç olarak, Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı, çevre ve atık yönetimi gibi belirli alanlarda güçlü söylemler üretse de sürdürülebilirliğin temel alt temaları arasında yer alan iklim değişikliği ve su yönetimi konularında ciddi temsil boşlukları içermektedir. Bu durum, planın çevresel sürdürülebilirlik açısından yüzeysel bir yapı sergilediğini ve yalnızca belirli temalara odaklanarak bütüncül bir stratejik çevre politikasından uzak kaldığını göstermektedir.

Tablo 7. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	32
	Sürdürülebilir Kalkınma	0
Çevre	Çevre	99
	Doğa	7
İklim & Enerji	Enerji	89
	İklim Değişikliği	6
Atık & Su Yönetimi	Atık	0
	Su Yönetimi	0

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı’nda sürdürülebilirlik temasına yönelik yapılan kelime sıklığı analizinde, “sürdürülebilir” kelimesi 32 kez kullanılmış, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesine ise yer verilmemiştir. “Çevre” kelimesi 99 defa geçerken, “doğa” kelimesi 7 kez kullanılmıştır. İklim ve enerji teması kapsamında “enerji” kelimesi 89 defa, “iklim değişikliği” ifadesi ise 6 defa yer almaktadır. Atık ve su yönetimi temasında ise hem “atık” hem de “su yönetimi” ifadelerine rastlanmamıştır.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi’nin 2020–2024 Stratejik Planı, sürdürülebilirlik teması çerçevesinde belirli kavramlara yer vermesi bakımından dikkat çekici bazı özellikler göstermektedir. “Sürdürülebilir” kelimesinin 32 kez kullanılması, kavramın belli bir düzeyde stratejik belgede yer bulduğunu ortaya koymakla birlikte, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesine hiç yer verilmemesi, bu söylemin küresel kalkınma hedefleriyle ilişkilendirilmediğini göstermektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik kavramının daha çok yerel düzeyde tanımlandığını ve planın uluslararası stratejik çerçevelerle sınırlı bağlantı kurduğunu düşündürmektedir.

“Çevre” kelimesinin 99 kez, “doğa” kelimesinin ise 7 kez geçmesi, çevresel meselelerin söylemsel düzeyde önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, doğa kavramının görece olarak az kullanılması, çevreye yönelik yaklaşımın doğrudan doğa koruma ve ekosistem temelli bir anlayıştan çok, çevreyi yönetilecek bir kaynak ya da altyapı alanı olarak ele alma eğiliminde olduğunu gösterebilir.

En dikkat çekici bulgulardan biri, “enerji” kelimesinin 89 kez kullanılmış olmasıdır. Bu oran, Gaziantep’in enerji yönetimi, enerji verimliliği ya da alternatif enerji kaynakları gibi alanlara stratejik düzeyde ciddi bir vurgu yaptığını göstermektedir. Ancak bu yüksek frekansa karşın “iklim değişikliği” ifadesinin yalnızca 6 kez kullanılması, enerji politikalarının sürdürülebilirlik ve iklim uyumu bağlamında yeterince ilişkilendirilmediğini düşündürmektedir. Yani enerjiye odaklanan stratejik planlama yaklaşımı, iklimle bağlantılı riskleri sistematik biçimde içermemekte ve bu iki alan arasındaki kritik ilişki göz ardı edilmektedir.

Daha çarpıcı bir eksiklik ise “atık” ve “su yönetimi” gibi çevresel yönetimin temel bileşenlerinin stratejik plan metninde hiç yer almamış olmasıdır. Bu durum, belediyenin sürdürülebilirlik yaklaşımının belirli temalara yoğunlaştığını ancak çevresel yönetim sisteminin bütünlüğünü sağlayacak temel alanları dışarda bıraktığını göstermektedir. Özellikle “su yönetimi” konusunun yokluğu, Gaziantep gibi kuraklık tehdidi taşıyan, iklimsel riskleri yüksek ve tarımsal üretimin önemli olduğu bir bölgede ciddi bir stratejik boşluk anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı enerji teması açısından dikkat çekici bir kavramsal yoğunluk sunmakta; ancak sürdürülebilirlik ilkelerinin diğer temel bileşenleriyle yeterli düzeyde bütünleşmediği görülmektedir. Planın belirli alanlarda güçlü, ancak diğer çevresel temalarda sessiz kalması, sürdürülebilirlik vizyonunun parçalı ve sınırlı bir yapı arz ettiğini göstermektedir. Bu durum, yerel stratejik belgelerin tematik denge ve uzun vadeli çevresel yönetim açısından daha bütüncül bir yaklaşımla yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 8. Konya Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	0
	Sürdürülebilir Kalkınma	0
Çevre	Çevre	208
	Doğa	9
İklim & Enerji	Enerji	1
	İklim Değişikliği	0
Atık & Su Yönetimi	Atık	74
	Su Yönetimi	0

Konya Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı’nda yapılan kelime sıklığı analizine göre, “Sürdürülebilir” kelimesi ile “sürdürülebilir kalkınma” ifadesine stratejik planda hiç yer verilmemiştir. “Çevre” kelimesi 208 kez yer alırken, “doğa” kelimesi yalnızca 9 kez geçmektedir. İklim ve enerji teması kapsamında “enerji” kelimesi sadece 1 kez kullanılmış, “iklim değişikliği” ifadesi ise hiç geçmemiştir. “Atık” kelimesi 74 kez kullanılırken, “su yönetimi” ifadesi ise hiç yer almamaktadır.

Konya Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı, sürdürülebilirlik kavramının temsili açısından oldukça sınırlı bir yapı sergilemektedir. “Sürdürülebilir” kelimesinin hiç kullanılmamış olması ve “sürdürülebilir kalkınma” ifadesine yer verilmemesi, sürdürülebilirlik ilkesinin belediyenin stratejik vizyonuna entegre edilmediğini açıkça göstermektedir. Bu

durum, kavramın planlama süreçlerinde yönlendirici bir çerçeve olmaktan uzak tutulduğunu ortaya koymaktadır.

“Çevre” kelimesinin 208 kez geçmesine karşın, “doğa” kavramının yalnızca 9 kez yer alması, planın çevresel boyutunun daha çok altyapı, temizlik ve atık yönetimi gibi teknik hizmet başlıkları etrafında şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, doğal varlıkların korunması veya ekosistem temelli yaklaşımların stratejik belgede önceliklendirilmediğini; çevresel sürdürülebilirliğin daha çok hizmet sunumu odaklı ele alındığını ortaya koymaktadır.

İklim ve enerji temalarında da belirgin bir sınırlılık söz konusudur. “Enerji” kelimesinin sadece 1 kez, “iklim değişikliği” ifadesinin ise hiç geçmemesi, Konya gibi kuraklık ve sıcaklık artışı gibi iklimsel risklerle karşı karşıya olan bir kent için stratejik farkındalığın düşük seviyede olduğunu göstermektedir. Bu yok denecek düzeyde temsil, iklim uyumu, karbon ayak izi azaltımı veya enerji verimliliği gibi küresel önceliklerin yerel stratejiye neredeyse hiç entegre edilmediğini göstermektedir.

“Atık” kelimesinin 74 kez kullanılması, belediyenin çevre politikalarının daha çok atık toplama, geri dönüşüm ve temizlik hizmetleri etrafında şekillendiğini göstermektedir. Bu yoğunluk, çevresel duyarlılığın geleneksel belediyecilik görevleriyle sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Buna karşılık “su yönetimi” ifadesinin hiç geçmemesi, Konya gibi su kıtlığı riski taşıyan bir bölgede stratejik bir boşluğa işaret etmektedir. Su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi, iklim değişikliğine uyum ve tarımsal faaliyetlerin sürekliliği açısından hayati öneme sahipken, bu alanda stratejik bir yaklaşımın plan metnine yansıtılmadığı görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Konya Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı, sürdürülebilirlik ilkelerine dair kavramsal temsiliyeti oldukça sınırlı tutmakta ve çevresel meseleleri büyük ölçüde hizmet odaklı bir perspektifle ele almaktadır. Bu durum, stratejik planın vizyoner değil, işlevsel odaklı hazırlandığını ve çevresel sürdürülebilirliğin bütüncül bir strateji olarak kurumsal belgeye entegre edilemediğini göstermektedir.

Tablo 9. Mersin Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	52
	Sürdürülebilir Kalkınma	3
Çevre	Çevre	110
	Doğa	3
İklim & Enerji	Enerji	13
	İklim Değişikliği	14
Atık & Su Yönetimi	Atık	54

Mersin Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı'nda sürdürülebilirlik teması kapsamında yapılan kelime sıklığı analizinde, “sürdürülebilir” kelimesi 52 defa, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi ise 3 kez geçmektedir. “Çevre” kelimesi 110 kez kullanılmış, “doğa” kelimesi ise 3 defa yer almıştır. İklim ve enerji teması bağlamında “enerji” kelimesi 13 kez, “iklim değişikliği” ise 14 kez kullanılmıştır. “Atık” kelimesi 54 defa geçerken, “su yönetimi” ifadesine plan metninde rastlanmamıştır.

Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin 2020–2024 stratejik planında sürdürülebilirlik teması belirli açılardan güçlü bir kavramsal görünürlük sergilese de tematik derinlik ve denge açısından bazı eksiklikler barındırmaktadır. “Sürdürülebilir” kelimesinin 52 kez, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesinin ise 3 kez kullanılması, belediyenin sürdürülebilirlik kavramını belirli ölçüde içselleştirdiğini ve bu kavramı stratejik planlama sürecine entegre etmeye çalıştığını göstermektedir. Ancak bu yoğunluk, kavramın planın bütününe ne ölçüde dağıldığı ve uygulamaya dönük olarak ne kadar yapılandırıldığı sorularını beraberinde getirmektedir.

“Çevre” kelimesinin 110 kez geçmesi, bu temanın metinsel olarak oldukça ön planda olduğunu gösterirken, “doğa” kavramının yalnızca 3 kez yer alması, çevresel yaklaşımın doğa temelli değil daha çok yönetimsel, belki de teknik bir anlayışa dayandığını düşündürmektedir. Bu durum, ekolojik perspektifin plan içerisinde ikincil düzeyde kaldığını ve doğa korumanın sınırlı düzeyde stratejik öncelik haline getirildiğini göstermektedir.

İklim ve enerji temalarında ise görece dengeli bir temsil dikkat çekmektedir. “Enerji” kelimesinin 13 kez, “iklim değişikliği” ifadesinin ise 14 kez kullanılmış olması, belediyenin küresel çevre sorunlarına yönelik belli bir farkındalık geliştirdiğini göstermektedir. Bu oranlar, birçok belediyeye kıyasla iklim değişikliği konusunun metinde daha görünür olduğunu ortaya koymakta; ancak bu görünürlüğün stratejik hedefler, performans göstergeleri ve somut eylemlerle desteklenip desteklenmediği ayrıca değerlendirilmelidir.

“Atık” temasına 54 kez yer verilmesi, belediyenin çevresel hizmetler kapsamında atık yönetimine güçlü bir vurgu yaptığını göstermektedir. Ancak, “su yönetimi” kavramına plan metninde hiç yer verilmemiş olması, özellikle Mersin gibi tarım, sanayi ve turizm faaliyetlerinin su kaynaklarına yoğun baskı oluşturduğu bir bölgede stratejik bir eksiklik. Bu yokluk, suyun planlama perspektifinde stratejik bir kaynak olarak yeterince değerlendirilmediğini ve çevresel sürdürülebilirliğin önemli bir boyutunun göz ardı edildiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planı, kavramsal düzeyde sürdürülebilirlik ve çevre temalarını öne çıkaran bir söylem geliştirirken; doğa, su ve ekosistem temelli stratejilerin temsili açısından sınırlı bir içerik sunmaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik yaklaşımının belirli başlıklarda öne çıktığı; ancak bütüncül bir stratejik çerçeveye dönüşmediğini göstermekte ve planın tematik bütünlük açısından geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Tablo 10. Erzurum Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planında Sürdürülebilirlik Temsiline Dair Kelime Sıklıkları

Tema	Anahtar Kelime	Frekans
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilir	22
	Sürdürülebilir Kalkınma	2
Çevre	Çevre	67
	Doğa	5
İklim & Enerji	Enerji	15
	İklim Değişikliği	0
Atık & Su Yönetimi	Atık	30
	Su Yönetimi	0

Erzurum Büyükşehir Belediyesi 2020–2024 Stratejik Planı'nda sürdürülebilirlik teması çerçevesinde yapılan içerik analizinde, “sürdürülebilir” kelimesi 22 kez, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi ise 2 kez kullanılmıştır. “Çevre” kelimesi 67 kez geçerken, “doğa” kelimesi 5 kez kullanılmıştır. İklim ve enerji teması kapsamında “enerji” ifadesi 15 kez, “iklim değişikliği” ise hiç kullanılmamıştır. Atık ve su yönetimi teması içinde “atık” kelimesi 30 defa geçerken, “su yönetimi” ifadesi ise hiç kullanılmamıştır.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nin stratejik planında sürdürülebilirlik teması çerçevesinde ortaya çıkan veriler, kavramsal düzeyde belirli bir farkındalık olduğunu göstermekle birlikte, tematik bütünlük açısından önemli yetersizliklere işaret etmektedir. “Sürdürülebilir” kelimesinin 22, “sürdürülebilir kalkınma” ifadesinin ise yalnızca 2 kez geçmesi, kavramın söylem düzeyinde sınırlı bir şekilde temsil edildiğini ve sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının planın genel vizyonuna tam anlamıyla entegre edilmediğini ortaya koymaktadır.

“Çevre” kelimesinin 67 kez gibi yüksek bir sıklıkla kullanılması, Erzurum Belediyesi'nin çevresel meseleleri stratejik belgede vurgulama eğiliminde olduğunu gösterirken, “doğa” kavramının yalnızca 5 kez geçmesi, bu çevresel yaklaşımın daha çok hizmet sunumuna dayalı ve teknik bir içerikte kaldığını düşündürmektedir. Doğa koruma, ekosistem temelli yaklaşımlar veya biyoçeşitlilik gibi kavramsal açılımların plan metninde

güçlü bir biçimde yer bulamaması, çevresel sürdürülebilirliğin yapısal bir politika alanı olarak görülmediğini ortaya koymaktadır.

İklim değişikliği konusunun stratejik belgede hiç yer almamış olması ise dikkat çekici bir eksikliktir. Erzurum gibi karasal iklim koşullarına sahip ve iklim değişikliğinden doğrudan etkilenme potansiyeli taşıyan bir şehirde bu kritik kavramın tamamen göz ardı edilmesi, yerel yönetimlerin iklim risklerine yönelik farkındalık düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Buna karşın “enerji” kelimesinin 15 kez kullanılmış olması, belediyenin enerjiyle ilgili konuları —muhtemelen altyapı, tüketim ya da verimlilik bağlamında— belirli bir düzeyde stratejik öncelik haline getirdiğini düşündürmektedir. Ancak bu enerji vurgusu, iklim uyumu ve çevresel bütünlük bağlamında ele alınmadığı sürece sınırlı bir etki yaratacaktır.

“Atık” temasının 30 kez geçmesi, belediyenin çevresel politikalarında özellikle atık yönetimi konusuna odaklandığını göstermektedir. Bu, planın hizmet temelli çevre yönetimi anlayışını sürdürdüğüne işaret eder. Ancak “su yönetimi” ifadesinin planda yer almaması, Erzurum gibi su kaynakları ve iklim koşulları açısından hassas bir bölgede, suyun stratejik bir planlama bileşeni olarak yeterince değerlendirilmediğini ortaya koymaktadır. Su yönetimi, özellikle iklim değişikliği ve ekolojik denge açısından hayati bir tema olmasına rağmen, plan düzeyinde görünürlük kazanamamıştır.

Sonuç olarak, Erzurum Büyükşehir Belediyesi’nin stratejik planı, “çevre” ve “atık” gibi temalarda kavramsal görünürlük sunsa da sürdürülebilir kalkınmanın temel bileşenleri olan doğa koruma, su yönetimi ve özellikle iklim değişikliği gibi konularda ciddi temsil eksiklikleri barındırmaktadır. Bu durum, belediyenin sürdürülebilirlik yaklaşımının parçalı, hizmet ağırlıklı ve stratejik bütünlükten uzak olduğunu göstermektedir.

3. Karşılaştırmalı Bulgular ve Değerlendirme

Bu çalışmada, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden seçilen büyükşehir belediyelerinin 2020–2024 stratejik planlarında sürdürülebilirlik ve çevresel duyarlılık temsili, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Belediyelerin planlarında yer alan anahtar kavramların kullanım sıklıkları üzerinden gerçekleştirilen karşılaştırmalı analiz, yerel yönetimlerin sürdürülebilirlik odaklı planlama süreçlerinde önemli farklılıklar barındırdığını ortaya koymaktadır.

Öncelikle, “sürdürülebilir” ve “sürdürülebilir kalkınma” ifadelerinin kullanımında belirgin çeşitlilik gözlemlenmiştir. İstanbul ve İzmir bu kavramlara en fazla yer veren belediyeler arasında yer alırken, Konya, bu kavramlara hiç yer vermeyen tek belediye olarak dikkat çekmektedir. “Sürdürülebilir” kelimesi ve “sürdürülebilir kalkınma” ifadesi, Konya’nın

stratejik plan metninde hiçbir biçimde geçmemektedir. Bu durum, bazı belediyelerin sürdürülebilirlik söylemini yalnızca sınırlı düzeyde değil, tamamen dışladığını göstermektedir.

Çevre ve doğa kavramları açısından değerlendirildiğinde, “çevre” kelimesinin tüm belediyelerin stratejik planlarında görece yüksek sıklıkta yer aldığı gözlemlenmektedir. Özellikle Konya 208, Mersin 110, Antalya 107 ve Ankara 104 kez “çevre” kelimesine yer vermiştir. Ancak bu yoğunluk, her zaman çevresel politikaların stratejik ve bütüncül bir yaklaşımla ele alındığını göstermemektedir. “Doğa” kavramının kullanımı ise genel olarak sınırlı düzeydedir ve çoğu belediyede yalnızca destekleyici veya süsleyici bir söylem aracı olarak yer almaktadır. Örneğin İzmir’de “doğa” kelimesi 39 kez geçerken, Ordu’da yalnızca bir kez kullanılmış, bazı belediyelerde ise bu kavrama çok sınırlı biçimde yer verilmiştir. Bu durum, doğa koruma ya da ekosistem temelli yaklaşımların stratejik planlarda ikincil bir öncelik olarak kaldığını göstermektedir. Dolayısıyla, her iki kavrama da metin düzeyinde sıkça yer verilse bile, bu kullanımın büyük ölçüde sembolik kaldığı ve çevresel duyarlılığın eyleme dönük, bütünleşik stratejilere tam olarak yansıtılamadığı anlaşılmaktadır.

İklim değişikliği ve enerji temaları da belediyeler arasında dikkat çekici düzeyde farklılıklar göstermektedir. Enerji kavramına en fazla yer veren belediyeler arasında Gaziantep 89, İstanbul 78 ve İzmir 64 kez kullanımla öne çıkmaktadır. Buna karşın Konya’da yalnızca 1 kez, Bursa’da ise 3 kez kullanılmıştır. Bu durum, bazı belediyelerin enerji politikaları ve enerji verimliliği gibi sürdürülebilirlik bileşenlerine stratejik planlarında sınırlı yer verdiğini göstermektedir.

İklim değişikliği kavramı ise genel olarak daha az temsile sahiptir. İstanbul 35, İzmir 26 ve Gaziantep 6 kez bu ifadeye yer verirken, Bursa’da sadece 2 kez kullanılmış; Erzurum ve Konya’da ise hiç kullanılmamıştır. Özellikle iklim değişikliği gibi küresel öneme sahip bir meselenin birçok belediyenin stratejik vizyonunda yeterince karşılık bulmaması, yerel düzeyde bu konuda farkındalık ve kurumsal kapasite açısından ciddi farklılıkların bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Atık ve su yönetimi başlığı altında yapılan analiz, bu iki alt temanın stratejik planlarda farklı düzeylerde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Su yönetimi ifadesi, incelenen belediyelerin büyük çoğunluğunun stratejik belgelerinde ya hiç yer almamış ya da son derece sınırlı şekilde kullanılmıştır. Yalnızca İstanbul’da 2 kez bu kavrama yer verilmiş, diğer belediyelerde ise su yönetimi ifadesi büyük ölçüde yok sayılmıştır. Bu durum, su kaynaklarının korunması, verimli kullanımı ve iklim değişikliğiyle mücadele gibi hayati öneme sahip alanlarda stratejik yönelimin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Buna karşılık atık yönetimi teması, belediyelerin planlarında daha fazla yer bulmuştur. Örneğin Konya’da 74, Antalya’da 67, Ordu’da 64 ve İzmir’de 52 kez bu kavram kullanılmıştır. Ancak Gaziantep’in stratejik planında atık kavramına hiç yer verilmemiş olması, çevresel duyarlılığın bazı belediyelerde yalnızca seçili temalarla sınırlı kaldığını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, atık yönetimi konusu birçok belediyenin gündeminde bulunsun da su yönetimi gibi stratejik düzeyde kritik bir alanın büyük ölçüde ihmal edilmesi önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bölgesel karşılaştırmalarda da dikkat çekici bulgular ortaya çıkmaktadır. Örneğin İzmir, batıdaki büyükşehirler arasında sürdürülebilirlik, çevre ve iklim değişikliği kavramlarına en yoğun şekilde yer veren belediyelerden biridir. “Sürdürülebilir” ve “çevre” kavramları çok yüksek sıklıkta kullanılırken, “doğa” ifadesi de diğer belediyelere kıyasla belirgin düzeyde ön plandadır. Buna karşılık Konya ve Erzurum gibi iç ve doğu bölgelerde yer alan belediyelerde bu temaların temsil düzeyi oldukça düşüktür. Çevre teması yüksek düzeyde yer almasına rağmen, Konya’da sürdürülebilirlik temalarına hiç yer verilmemiş, “doğa” kavramı ise sınırlı düzeyde kalmıştır. Benzer şekilde, Konya ve Erzurum’un stratejik plan belgelerinde “iklim değişikliği” kavramı hiçbir biçimde yer almamıştır.

Karadeniz bölgesinden Ordu, çevre ve atık yönetimi temalarında görece yüksek sıklıkta kavram kullanımı gösterse de sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliği gibi stratejik anahtar terimlerde oldukça sınırlı kalmıştır. Mersin, çevre temasına yüksek düzeyde yer vermesine rağmen, su yönetimi ve doğa kavramlarında zayıf bir temsil ortaya koymuştur. Gaziantep, enerji kullanımına en çok vurgu yapan belediyelerden biri olmasına rağmen, atık ve su yönetimi temalarına hiç yer vermemiştir. Bu tür dengesizlikler, yerel önceliklerin ya da kurumsal kapasitenin belirli alanlara odaklandığını, bazı temaların ise göz ardı edildiğini göstermektedir.

Antalya, Akdeniz bölgesinin çevre ve doğa temalarına en duyarlı belediyelerinden biri olarak öne çıkarken, iklim değişikliği kavramı yalnızca bir kez kullanılmıştır. Bu da doğrudan çevresel koruma vurgusunun bulunduğunu, ancak küresel çevre meselelerine entegrasyonun zayıf kaldığını göstermektedir. Ankara ise “çevre” kavramını yüksek sıklıkta kullansa da sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği gibi temalarda İstanbul ve İzmir’e kıyasla geride kalmaktadır.

Tüm bu veriler, Narinoğlu’nun (2006) da belirttiği gibi, coğrafi ve kültürel faktörlerin yerel stratejik planlamalar üzerinde etkili olduğunu ve yerel yönetimlerin çevresel politikalarında bölgesel farklılıkların belirleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu

bağlamda, yalnızca kavramsal farklılıklar değil, tematik yoğunluklar da bölgesel yaklaşımların çeşitliliğini yansıtmaktadır.

Yukarıda sunulan bulgular, Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarında sürdürülebilirlik, çevre, iklim değişikliği, enerji, atık ve su yönetimi gibi çevresel temaların temsiline ilişkin önemli farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Kavramsal kullanım sıklıkları üzerinden yapılan analizler, belediyelerin çevresel duyarlılık düzeylerinin yalnızca kurumsal kapasite ya da politik tercihlerin değil, aynı zamanda bölgesel, coğrafi ve kültürel dinamiklerin etkisi altında şekillendiğini göstermektedir. Bazı belediyeler belirli temalara güçlü bir şekilde odaklanırken, diğer önemli çevresel başlıkların göz ardı edilmesi, sürdürülebilirlik anlayışının bütüncül bir yaklaşımla kurumsallaşmadığını düşündürmektedir. Bu kapsamda elde edilen bulgular ışığında, çalışmanın genel sonuçları ve politika düzeyinde taşıdığı potansiyel yansımalar aşağıda tartışılacaktır.

Sonuç

Bu çalışma, Türkiye’de farklı coğrafi bölgelerden seçilen on büyükşehir belediyesinin 2020–2024 stratejik planları üzerinden sürdürülebilirlik ve çevresel duyarlılık temalarının nasıl temsil edildiğini incelemiştir. Nitel içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilen değerlendirme, belediyelerin stratejik belgelerinde sürdürülebilirlik ilkelerine yönelik söylemsel farkındalığın genel olarak var olduğunu, ancak bu farkındalığın uygulamaya dönük stratejik bütünlükten ve tematik dengeden yoksun olduğunu ortaya koymuştur.

Sürdürülebilirlik kavramı bazı belediyelerin planlarında yoğun biçimde kullanılmış olsa da bu kullanım çoğu zaman kavramsal düzeyde kalmakta; iklim değişikliği, su yönetimi ve doğa koruma gibi alt başlıklarda ciddi temsil eksiklikleri göze çarpmaktadır. Özellikle “su yönetimi” gibi kritik bir temanın birçok belediyede ya hiç yer almaması ya da yalnızca sembolik biçimde kullanılması, stratejik planların bütüncül çevre politikaları oluşturma kapasitesini sorgulamaktadır.

Belediyeler arasında tematik dağılımda gözlemlenen dengesizlikler, aynı zamanda bölgesel ve coğrafi farklılıkların sürdürülebilirlik yaklaşımları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Batı’daki büyükşehirler genellikle daha yüksek düzeyde çevresel söylem üretirken, iç ve doğu bölgelerdeki belediyelerde bu temaların temsil düzeyi daha düşüktür. Bu durum, Narinoğlu’nun (2006) da ifade ettiği gibi, yerel çevresel politikaların yalnızca teknik değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve bölgesel bağlamlardan da etkilendiğini doğrulamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye’deki büyükşehir belediyelerinin stratejik planlarında sürdürülebilirlik temsili açısından söylemsel bir ilerleme kaydedildiği söylenebilse de bu

sürecin uygulamaya yönelik stratejik derinlik, tematik bütünlük ve bölgesel denge açısından geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin yalnızca belirli çevresel temalara odaklanmak yerine, tüm sürdürülebilirlik boyutlarını kapsayan, ölçülebilir ve izlenebilir hedefler belirlemesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, iyi uygulama örneklerinin paylaşılması, kapasite geliştirme faaliyetlerinin artırılması ve stratejik planların sadece mevzuata uyum amacıyla değil, kurumsal vizyonu yönlendiren bir araç olarak kullanılması, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşma yolunda kritik rol oynayacaktır.

Bu çerçevede, stratejik planların daha etkili hâle getirilmesi için belediyelere rehberlik edecek ulusal ölçekli yönlendirme belgeleri hazırlanabilir; böylece özellikle su yönetimi, doğa koruma ve iklim değişikliği gibi sıklıkla göz ardı edilen temaların yerel planlamaya entegrasyonu desteklenebilir. Yerel yönetimlerin birbirinden öğrenmesini kolaylaştırmak adına sürdürülebilirlik açısından başarılı uygulamaların merkezi bir veri tabanı üzerinden paylaşılması da kapasitesi daha düşük belediyeler için önemli bir destek mekanizması sunacaktır. Gelecek araştırmalar, yalnızca plan metinlerini değil, aynı zamanda bu belgelerde yer alan hedeflerin faaliyet raporlarıyla ne ölçüde hayata geçirildiğini de inceleyerek daha derinlemesine bir kurumsal değerlendirme yapılmasına olanak tanıyabilir. Böylece sürdürülebilirlik söyleminin yerel düzeydeki gerçek karşılığı, yalnızca belgeler üzerinden değil, uygulama pratikleri üzerinden de görünür kılınabilecektir.

Kaynakça

Baykan, B. G. & Özer, Y. B. (2017). Stratejik Planlarda Çevre: İstanbul İlçe Belediyeleri Örneği. *ÇYYD*, 26(4), 85-102.

Bostancı, S. (2022). Yerel Yönetimlerin İklim ve Su Politikaları. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 7(1), 395-410.

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Planı. https://www.bursa.bel.tr/dosyalar/yayinlar/191011104504_0.0.0.BBB-2020-2024-Stratejik-Plani.pdf

Çelik Efşan, N. & Yılmaz, V. (2021). Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyelerin Kentlerin Yerel Kalkınmasındaki Etkilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 6(1), 96-113.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Plan. http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/bMEwS+stratejik_plan_2021_guncel_07_12_2021.pdf

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Plan. http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/LXhOy+Gaziantep_Buyuksehir_Belediyesi_2020-2024_Stratejik_Plan.pdf

Genç, A. (2007). Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama ve Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Haberal, Z., & Işık, A. (2024). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Çerçevesinde Türkiye’deki Büyükşehir Belediyelerinin Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(3), 1193-1222.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Planı. https://uploads.ibb.istanbul/uploads/ibb_stratejik_plan_2020_2024_17fb807616.pdf

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Planı. https://www.izmir.bel.tr/CKYuklenen/Dokumanlar_2020/Stratejik%20Plan2024.pdf

Kanaat, E. E. (2022). Yenilik Perspektifinden Yerel Yönetimlerde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Çalışmalarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 8(2), 189-208.

Keleş, R. (2004). Kentleşme Politikası (8. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.

Konya Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Plan. http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/NB9yy+stratejik_plan.pdf

Mersin Büyükşehir Belediyesi. (2022). 2020–2024 Stratejik Planı. <https://www.mersin.bel.tr/uploads/files/MBB20202024STRATEJKPLANIGNCELLENMVERSYON.pdf>

Narinoğlu, A. (2006). Yerel İdarelerde Stratejik Planlama Modeli. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çaağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Ordu Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Plan. https://www.ordu.bel.tr/upload/files/stratejik-planlar/stratejik-planlar_6121.pdf

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (3rd ed.). Sage Publications.

Şamat, M. Z. & Çetin Demirel, N. (2024). Stratejik Planlanma ve Sürdürülebilirlik İlişkisinin Yerel Yönetimlere Yansıması. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 12(1), 18–28.

T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Plan. <https://s.ankara.bel.tr/files/2022/04/06/c2dd96f266679134a44d544972fd36dc.pdf>

T.C. Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2019). 2020–2024 Stratejik Plan. https://www.antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Raporlar%2FStratejikPlan%2F2020-2024_Stratejik_Plan.pdf

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB). (2019). *Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/03/Surdurulebilir-Kalkinma-Amaclari-Degerlendirme-Raporu_13_12_2019-WEB.pdf

United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>